

UDC 378.147:78.087.61:785.161

Acmeological Principles of Professional Growth of a Soloist of a Pop and Jazz Orchestra

Dmytro Yevdochenko

Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr

<https://orcid.org/0009-0001-2254-117X>

Abstract. The article addresses the problem of professional growth of a soloist of a pop-jazz orchestra in the context of the acmeological approach as a conceptual basis for his personal and creative development. The article substantiates the proposition that the effectiveness of a musician's professional activity is determined not only by the level of performing training, but also by the formation of personal qualities, professional self-awareness, motivation for self-improvement, reflexivity and value-semantic orientations. The article focuses on considering the professional development of a soloist as a purposeful process of achieving personal and professional "acme". The main ways of solving the problem are outlined, focused on the acmeological approach and the specifics of the activities of the soloist of a pop and jazz orchestra.

Keywords: professional growth, pop-jazz orchestra soloist, acmeological approach.

Акмеологічні засади професійного зростання соліста естрадно-джазового оркестру

Дмитро Євдоченко

Житомирський державний

університет імені Івана Франка, м. Житомир

<https://orcid.org/0009-0001-2254-117X>

Анотація. У статті актуалізовано проблему професійного зростання соліста естрадно-джазового оркестру в контексті акмеологічного підходу як концептуального підґрунтя його особистісного та творчого розвитку. Обґрунтовано положення про те, що ефективність професійної діяльності музиканта зумовлюється не лише рівнем виконавської підготовки, але й сформованістю особистісних якостей, професійної самосвідомості, мотивації до самовдосконалення, рефлексивності та ціннісно-сміслових орієнтацій. Акцентовано увагу на розгляді професійного розвитку соліста як цілеспрямованого процесу досягнення особистісно-професійного "акме". Окреслено основні шляхи розв'язання проблеми, орієнтовані на акмеологічний підхід і специфіку діяльності соліста естрадно-джазового оркестру.

Ключові слова: професійне зростання, соліст естрадно-джазового оркестру, акмеологічний підхід.

Сучасні трансформаційні процеси в мистецькій освіті та професійному музичному середовищі суттєво змінюють уявлення про зміст і результати підготовки музиканта-виконавця, актуалізуючи проблему його професійного зростання як цілісної творчої особистості. Умови глобалізації культурного простору, інтенсивного розвитку сценічних і цифрових форм музичного мистецтва, інтеграції різних стилєвих напрямів і жанрів висувають підвищені

вимоги не лише до технічної досконалості виконавства, але й до рівня художньо-образного мислення, імпровізаційної культури, комунікативної компетентності та здатності до самопрезентації.

Особливе місце в цьому контексті посідає діяльність соліста естрадно-джазового оркестру, професійне становлення якого відбувається в умовах високої конкуренції, постійної варіативності репертуарних завдань, потреби швидкої адаптації до різних творчих форматів і виконавських ситуацій. Для такого музиканта надзвичайно важливими стають уміння поєднувати індивідуальну виконавську свободу з ансамблевою взаємодією, зберігати власну художню ідентичність у межах колективного звучання та водночас відповідати сучасним запитам слухацької аудиторії.

Аналіз наукових досліджень у галузях педагогіки, психології та культурології (Г. Арендачук, І. Габа, Н. Гонтаровська, С. Дерябо, А. Каташов, А. Кух, В. Новіков, Л. Панченко, Н. Разіна, О. Романовський, В. Рубцов та ін.) переконливо свідчить, що професійне зростання фахівця зумовлюється не лише рівнем сформованості спеціальних знань і навичок, а передусім розвитком особистісного потенціалу, професійної самосвідомості, ціннісно-сміслових орієнтацій, мотивації до самовдосконалення та здатності до рефлексії. Саме сукупність цих чинників визначає ефективність професійної діяльності та забезпечує цілісний розвиток особистості у професії.

У цьому зв'язку особливої актуальності набуває звернення до акмеологічного підходу, який дозволяє розглядати професійний розвиток соліста естрадно-джазового оркестру як особистісно зумовлений, цілеспрямований і динамічний процес досягнення індивідуального професійного "акме". Йдеться про найвищий рівень самореалізації музиканта, що виявляється у зрілості виконавської інтерпретації, внутрішній свободі творчого самовираження, стійкій професійній ідентичності та здатності до безперервного саморозвитку. У зазначеному контексті акмеологічний підхід виступає не лише теоретичним підґрунтям аналізу професійної діяльності соліста, але й концептуальною основою формування його особистісної зрілості та творчої індивідуальності в сучасному музично-виконавському просторі [1].

Відповідно, професійний розвиток у межах акмеології трактується як цілеспрямований, поетапний і безперервний процес самовдосконалення, що інтегрує технічні, художньо-образні, психологічні та соціально-комунікативні компоненти виконавської діяльності. Тобто розв'язання проблеми професійного зростання соліста естрадно-джазового оркестру вимагає цілісного підходу, що спирається на акмеологічні засади та орієнтується на досягнення найвищих показників особистісно-професійного розвитку музиканта. Визначальним у цьому процесі є акмеологічне *цілепокладання*, яке передбачає формування усвідомлених професійних орієнтирів, спрямованих на реалізацію індивідуального творчого потенціалу, виконавської унікальності та сценічної самореалізації соліста. Важливу роль у контексті актуалізованого завдання

відіграє розвиток *професійної самосвідомості й рефлексії музиканта*, що забезпечують здатність до аналізу власної виконавської діяльності, корекції інтерпретаційних рішень, усвідомлення особистих ресурсів і обмежень.

Ефективним шляхом професійного зростання є *інтеграція технічно-виконавської майстерності з особистісним розвитком соліста*, зокрема формування емоційної стійкості, творчої ініціативності, креативного мислення, здатності до саморегуляції та психологічної готовності до публічної діяльності. Особливе значення в естрадно-джазовому виконавстві має розвиток імпрровізаційного мислення й творчої автономії, які сприяють становленню індивідуального стилю, розкриттю художньої свободи та підвищенню конкурентоспроможності соліста в сучасному музичному просторі. Акмеологічна спрямованість професійного зростання соліста передбачає не лише вдосконалення виконавської техніки, але й розвиток здатності до адаптації в різних жанрово-стильових умовах.

Важливою умовою реалізації акмеологічного підходу є створення акмеологічно зорієнтованого *освітньо-творчого середовища*, що передбачає залучення соліста до різноманітних форм професійної активності: концертної практики, конкурсів, фестивалів, творчих проєктів, майстер-класів і міждисциплінарних колаборацій. Таке середовище сприяє накопиченню сценічного досвіду, розширенню художнього кругозору та формуванню стійкої мотивації до самовдосконалення, саморозвитку, здатності до рефлексії власного виконавського досвіду, розвитку імпрровізаційного мислення, сценічної культури та емоційної саморегуляції. Однією з переумов досягнення "акме" у професійній діяльності є й гармонійна взаємодія соліста з оркестром, диригентом і музичним колективом, що ґрунтується на принципах партнерства, творчого діалогу та взаємної відповідальності.

Не менш значущим є *індивідуалізований підхід до побудови траєкторії* професійного зростання з урахуванням психологічних особливостей соліста, рівня його підготовки, стилістичних уподобань і кар'єрних орієнтацій.

Отже, реалізація акмеологічних засад у професійному становленні соліста естрадно-джазового оркестру забезпечує умови для безперервного саморозвитку, досягнення високого рівня професіоналізму та гармонійного поєднання особистісного й творчого зростання в сучасному музично-виконавському середовищі, формування високого рівня виконавської майстерності та забезпечення сталого професійного саморозвитку музиканта впродовж усього творчого шляху. Разом з тим, застосування акмеологічного підходу у дослідженні професійного зростання соліста естрадно-джазового оркестру відкриває перспективи для оновлення змісту, форм та методів його професійної підготовки у фахових навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Сидорчук Н. Г. Розвиток акмеологічної науки як одна із умов підвищення якості освіти. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: зб. наук.-метод. праць*. 2014. С. 321–335.